

Guia d'activitats

FEBRE DEL DIVENDRES NIT

UNA AVENTURA VIRTUAL...

Autors:

Jaume Larriba, Promoció i Desenvolupament Social (PDS)
Pere Font, Institut d'Estudis de la Sexualitat i la Parella

Agraïments:

PDS · Promoció i Desenvolupament Social agraeix les seves idees, suport i col·laboració en la revisió i actualització dels materials de Febre del Divendres Nit a la Xesca Arqués, de l'Ajuntament de Reus; a la Maria Estrada, del Departament de Sanitat i Seguretat Social; a la Concha García, de PDS; a en Narcís Heras, de l'associació ACEDA; a l'Albert Moncada, de l'Ajuntament de Terrassa; a en Joan Carles Navarro, de l'Ajuntament del Prat de Llobregat; a la Belén Sánchez, de l'Associació Esboç, i a en Carles Sedó, de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

Edició: Barcelona, 2002
Tiratge: 1.000 exemplars
Dipòsit legal:
Revisió lingüística i impressió: Addenda, sccl.
Disseny gràfic i maquetació: E. Bosch
Il·lustracions: Azagra, Revuelta

Edita:

PDS · Promoció i Desenvolupament Social
Provença, 79, baixos 3^a - 08029 Barcelona
Tel.: 93 430 71 70 - Fax: 93 439 07 73
A/e: pds@pdsweb.org - Web: www.pdsweb.org

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social
Direcció General de Drogodependències i Sida

ÍNDEX

Pròleg	3
Presentació	5
Activitat 1: Visita guiada (sortida nocturna virtual i debat)	7
Activitat 2: La Glòria, a judici	11
Activitat 3: Houston, tenim un problema!	15
Activitat 4: L'embaràs de la Maite	17
Annex 1 – Algunes tècniques de treball en grup	19
Annex 2 – Glossari de conceptes sobre drogues	21
Annex 3 – Consideracions sobre sexualitat per a educadors	22
Annex 4 – Glossari de conceptes sobre sexualitat	23
Annex 5 – On trobar més informació?	24
Annex 6 – Miniatures dels plafons de l'exposició	25
Annex 7 – Fitxa personal de registre del joc (visita a l'exposició)	27

PRÒLEG

Els últims anys, els espais i el temps de lleure dels joves han arrelat amb força en les nits dels caps de setmana. És a la nit on troben els escenaris que els permeten trencar amb el món quotidià i quan s'obre un ventall de possibilitats properes a les necessitats pròpies del seu moment vital. Es dilueix la influència dels pares i se senten més lliures per divertir-se, relacionar-se i tenir noves experiències.

Tot i ésser essencialment invariables, els components que identifiquen els escenaris de la nit (música, gent, moda, etc.) varien la seva expressió en el temps. Els darrers anys s'han produït canvis significatius en els usos de les drogues, amb un augment de la disponibilitat i l'accessibilitat a determinades substàncies i una disminució en la percepció de la seva perillositat.

La versió renovada i actualitzada de **Febre del Divendres Nit** és una bona eina per treballar amb els joves d'una manera lúdica i participativa les conductes arriscades que solen efectuar-se els caps de setmana: abús de l'alcohol i/o altres drogues, conducció sota els seus efectes i conductes sexuals de risc. Ara, a més, s'incorpora com a novetat aquesta guia d'activitats per complementar la visita a l'exposició, la qual cosa atorga encara major interès al material.

Ben segur que **Febre del Divendres Nit** estimularà la reflexió sobre les conductes de risc esmentades i sobre la importància de les actituds individuals per afrontar-les. Sens dubte, contribuirà a desenvolupar en els joves que hi participin, el sentit crític i el sentit comú necessaris per gaudir de la nit sense comprometre la salut pròpia ni la dels qui els envolten.

Joan Colom i Farran
Director General de Drogodependències i Sida

PRESENTACIÓ

L'any 1995, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) va desenvolupar **Febre del Divendres Nit**, una exposició de dotze plafons que proposa als seus visitants participar en una sortida nocturna virtual, i ésser protagonistes d'un joc de rol que els enfronta a situacions on són presents l'alcohol i altres drogues, la conducció de vehicles i les relacions sexuals.

El seu objectiu és promoure entre els joves de 15 a 20 anys un procés de reflexió al voltant de diferents conductes de risc, per tal de fer-los més conscients de les seves actituds i conductes i d'afavorir l'adopció de decisions autònomes i responsables.

Sis anys després d'haver-se concebut el material, algunes coses havien canviat en relació als temes tractats. A més, mostrava signes de deteriorament, producte de la seva àmplia utilització en molts indrets. Semblava doncs, aconsellable fer una nova edició actualitzada del material. Conscients d'això, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i l'associació PDS · Promoció i Desenvolupament Social —una entitat amb una gran experiència en la utilització de l'exposició—, varen signar un conveni de col·laboració per tal de revisar-ne els continguts i reeditar-la en un format que, alhora, fos més fàcil de moure que l'original.

Per fer aquesta tasca, PDS ha comptat amb els suggeriments de prop d'un miler de joves que havien visitat l'exposició, l'opinió d'un grup de professionals de diversos municipis i entitats que també l'han utilitzat, i el suport de la Direcció General de Drogodependències i Sida i de la Secretaria General de Joventut de la Generalitat de Catalunya. Això ha permès, a més de revisar i reeditar l'exposició, incorporar-hi, com a novetat, aquesta Guia d'Activitats destinada a afavorir el màxim aprofitament de les possibilitats que ofereix l'exposició.

Febre del Divendres Nit pot complementar les activitats que es desenvolupen en diferents municipis en el marc de programes comunitaris de prevenció de drogodependències o d'educació per a la salut. Alhora, pot constituir un element de sensibilització inicial en aquells llocs on no es desenvolupen aquesta mena de programes, però es contempla la possibilitat de fer-ho.

La millor manera d'utilitzar **Febre del Divendres Nit** és en el marc de grups organitzats, com ara centres d'ensenyament secundari, casals de joves, punts d'informació juvenil i altres serveis dels àmbits de la joventut, l'educació, els serveis socials i la salut.

Aquesta guia conté suggeriments per fer més profitosa la visita a l'exposició, i proposa, a més, varies activitats complementaries relacionades amb els temes que tracta. Els monitors hauran de triar les que considerin més adients en cada moment, d'acord amb les característiques del grup i el context d'aplicació.

També hi trobareu diversos annexos, amb orientacions sobre tècniques per treballar en grup, informació bàsica sobre drogues, un glossari de conceptes sobre sexualitat i MTS, un llistat de pàgines web on trobar més informació, la reproducció en miniatura dels plafons de l'exposició, i un model de fitxa de registre del joc (visita a l'exposició), perquè la pugueu fotocopiar i donar-ne una a cada visitant abans d'iniciar el recorregut.

ACTIVITAT 1 : Visita guiada (sortida nocturna virtual i debat)

L'aprofitament òptim de les possibilitats educatives i preventives de **Febre del Divendres Nit** requereix que els visitants de l'exposició s'impliquin activament en el joc que proposa, i esdevinguin participants i no mers espectadors. Una manera d'afavorir-ho és organitzar visites guiades.

Idealment, els grups que participin en les visites han d'estar formats per un màxim de 25 joves. Per a cada grup cal preveure un temps mínim de 60 minuts —recomanable 90— per completar la visita guiada (el joc i la discussió posterior que es proposa en aquesta activitat).

Les funcions del monitor durant les visites inclouen l'explicació del mecanisme del joc (exposició), potenciar la participació de tots els membres del grup, aclarir dubtes i afavorir la discussió de temes relacionats amb les temàtiques de l'exposició.

L'actitud idònia del monitor ha de ser activa, però neutra, evitant en tot moment fer judicis de valor. Ha d'afavorir la reflexió i el debat entre els participants, sobretot en relació a les possibles conseqüències de les decisions personals i la necessitat d'assumir amb responsabilitat les pròpies conductes, sense atribuir-les a la mala sort o la fatalitat. El monitor ha d'adoptar aquesta mateixa actitud en la resta d'activitats que es proposen en aquesta guia.

Objectius

- ✓ Afavorir la presa de consciència de les actituds i conductes de cadascú que tenen a veure amb el consum de substàncies, la conducció de vehicles i les relacions sexuals.
- ✓ Estimular la valoració crítica de les conductes (i/o actituds) personals relacionades amb les drogues, la conducció i les relacions sexuals, tot analitzant les influències externes i internes en la presa de decisions relatives a aquestes conductes.

Material

- ✓ Els 12 plafons de l'exposició.
- ✓ Fulls personals de registre del joc (un full per a cada participant).
- ✓ Paper i llapis (per a cada participant).

Duració de l'activitat

60-90 minuts.

Desenvolupament

Abans de començar la visita (el joc)

Abans d'iniciar el recorregut, cada participant agafa una fitxa personal (anònima) de registre del joc (annex 7). Després, durant el joc, hauran de fer-hi anotacions relacionades amb les seves decisions (i amb la seva sort o dissort), d'acord amb les indicacions que trobaran a la mateixa fitxa i en diferents plafons de l'exposició. A més, aquesta fitxa serveix d'element de valoració de l'experiència per part dels participants, mitjançant unes preguntes que han de respondre en acabar l'activitat.

Per facilitar que els participants desenvolupin el joc de manera individual i d'acord amb les seves decisions, convé dividir el grup que fa la visita en grups petits de 3 o 4 persones, per tal que iniciïn el recorregut (el joc) de manera seqüencial amb un interval mínim de 3 minuts entre un grup i el següent. Això, alhora, contribueix a evitar aglomeracions davant dels plafons. Tanmateix, comporta la necessitat d'omplir els temps buits de cada grup abans i després de completar el recorregut, mentre altres grups fan el seu. Amb aquesta finalitat, se suggereixen tres possibilitats:

- a) **Navegació per Internet.** Si l'espai on s'ubica l'exposició (o una sala annexa) disposa d'un nombre suficient d'ordinadors connectats a Internet, els participants poden navegar per webs que tractin temes relacionats amb els de l'exposició, mentre esperen que els seus companys completin el joc. Diverses webs que se suggereixen a l'annex 5, i molts dels links que inclouen, poder ser adequats per a aquesta finalitat. N'hi ha, però, que són en anglès. També poden navegar pel programa "Tardis" (<http://tardis.imsb.bcn.es>), el qual també proposa participar en una sortida nocturna virtual. Lògicament, el monitor en podrà suggerir d'altres. En qualsevol cas, però, farà bé de visitar les pàgines abans de proposar-les.
- b) **Lectura de textos d'actualitat.** Per exemple, notícies publicades a la premsa sobre temes relacionats amb l'exposició. Se'n poden trobar (sobre drogues) a la secció "Noticias de Prensa" de la pàgina web de la Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas (www.mir.es/pnd/noticias/index.htm). Després d'imprimir-les, es poden fotocopiar per donar-les als participants. Alhora, la lectura d'aquests textos pot aportar més elements per a la discussió posterior.
- c) **Revisió de materials.** És, de fet, una variació de la proposta anterior i consisteix a facilitar materials de campanyes sobre prevenció de l'abús de drogues, de la sida, dels embarassos juvenils, etc. Té més interès quan es disposa de materials elaborats i editats en el territori on s'aplica l'activitat, per exemple, en el marc de programes comunitaris de prevenció de drogodependències.

En el moment de començar la visita

Just abans que cada grup iniciï el recorregut, cal demanar als components que llegeixin amb atenció el plafó 0 i l'apartat 'A' de la Fitxa Personal. També cal demanar-los que llegeixin totes les opcions que es plantegen en cada plafó abans d'escollir-ne una. També cal informar que les diferents opcions es troben sempre, i d'una manera destacada, a la part baixa dels plafons.

Durant la visita

Durant la visita, el monitor ha de procurar que els participants segueixin el joc, d'acord amb les consignes de cada plafó i de la fitxa personal de registre. Això inclou coses com ara assegurar-se que utilitzen la fitxa, comprovar que hi fan les anotacions corresponents o recordar-los que abans de fer una elecció cal llegir totes les instruccions i totes les opcions que es plantegen.

El monitor també ha d'evitar que els joves s'aglomerin davant dels plafons, ja que això dificulta el desenvolupament del joc. Si cal, ampliarà l'interval de temps des que comença un grup fins que ho fa el següent, o aturarà momentàniament el recorregut d'alguns participants per donar temps que altres completin el seu. Certs plafons, com ara els números 6 i 7, són especialment susceptibles de provocar aglomeracions al seu voltant.

A més, haurà d'assegurar-se que, tot i fer la visita en grup, cada participant faci el recorregut de manera individual.

Lògicament, també haurà d'aclarir els dubtes que puguin sorgir sobre les normes del joc. Els dubtes sobre qüestions relatives als continguts dels plafons (drogues, sexualitat, sida, MTS, etc.) és millor que es comentin durant la discussió posterior a la visita. D'aquesta manera, la informació arriba a tothom, i la pregunta o la resposta del monitor (o d'altres participants) pot enriquir el debat i donar peu a nous comentaris i preguntes.

Després de la visita: Discussió en grup

Un cop han completat el joc tots els visitants, s'inicia una discussió amb tot el grup sobre un o diversos temes que planteja l'exposició. Una manera de començar pot ser preguntant als participants si els ha agradat el joc, si hi ha alguna cosa que no hagin entès, si en destacarien alguna cosa després d'haver fet el joc, si en podrien treure una conclusió, o qualsevol altra pregunta semblant.

Després, el monitor podrà plantejar algunes de les preguntes que es fan a continuació. Cadascuna inclou un breu comentari i/o indicacions que poden ajudar el monitor a orientar la discussió.

✓ La vida, és com un joc on nosaltres som els protagonistes?

A la vida real, com passa amb els jocs i els esports, el resultat obtingut depèn d'una combinació d'unes circumstàncies que estan fora de les nostres possibilitats de control (la sort), i unes altres que tenim sota control, és a dir, en funció de les nostres decisions: estudiar per preparar l'examen de dilluns o sortir de marxa amb els amics; anar a entrenar per millorar el rendiment a la competició o quedar-nos a casa jugant amb la vídeo-consola, etc.

Ara bé, la vida real, a què s'assembla més, al parxís o als escacs? A la vida, com al joc que proposa l'exposició, hi és present l'atzar (la sort i la fatalitat), però, en general, són majoritàriament les nostres decisions les que encaminen el curs i el resultat en una direcció o una altra.

✓ Per obtenir un *bon resultat* a la vida, què cal fer?

Mirar d'orientar la discussió cap al tema de la importància de prendre decisions reflexionant i valorant abans quines poden ser les conseqüències. Quan prenem una decisió, cal valorar les repercussions possibles per a un mateix i per als altres. Abans de prendre-la, podem revisar les nostres experiències anteriors en situacions semblants. Així, podem treure profit de les nostres decisions anteriors, tant de les que hagin estat encertades com de les errònies. A més, també podem aprendre dels errors i del encerts d'altres persones.

✓ En relació als plafons, quines són les decisions més encertades?

Es pot fer referència a coses com ara, no consumir drogues o, si se'n consumeixen, prendre'n la menor quantitat possible o fer coses per evitar prendre'n una gran quantitat. Per exemple, alternar les consumicions alcohòliques amb altres que no portin alcohol.

Pel que fa als riscos derivats de les relacions sexuals (embaràs, sida, MTS), una possibilitat pot ser utilitzar sempre un preservatiu en les relacions sexuals.

En relació als riscos associats a la conducció, són decisions encertades: no beure alcohol ni consumir altres drogues quan s'ha de conduir; deixar que conduïxi una altra persona que no hagi pres alcohol ni altres drogues si un mateix sí que ho ha fet; no acceptar ser portat per algú que hagi pres alcohol o altres drogues, malgrat que això ocasioni inconvenients, etc.

Pel que fa al darrer exemple, els inconvenients seran, en tot cas, menors i transitoris, mentre que les conseqüències de conduir o de deixar-se portar per algú intoxicat poden ser molt greus i permanents. També és cert que en el primer cas els inconvenients són segurs, mentre que en el segon són incerts. Sobre això es pot plantejar als participants si pensen que compensa córrer el risc. Després, si cal, el monitor pot afegir que moltes persones, ara paraplàtiques, també van pensar que valia la pena arriscar-se perquè la probabilitat que els toqués a elles era petita... Un altre tema que es pot plantejar és: per què malgrat tenir-ho tothom tan clar fora de la situació real, després hi ha persones que no són capaces de mantenir-se fidels als seus plantejaments personals.

✓ **Què vol dir ser conseqüent i responsable?**

Ser responsable implica coses com ara, saber preveure les conseqüències potencials dels nostres actes i, segons això i els valors i els objectius de cadascú a la vida, decidir. De vegades, la millor decisió no és la que condueix a aconseguir el millor per a un mateix. També cal tenir en compte els altres. Saber establir un equilibri entre els beneficis i perjudicis per a un mateix i per als altres contribueix a una presa de decisions madura i responsable.

Ser conseqüent implica saber acceptar i assumir les conseqüències que es deriven dels nostres actes, tant de les positives com de les negatives.

✓ **Qui pren drogues? En pren tothom? En prenen la major part dels joves?**

Les enquestes apunten que, tret del cannabis, són relativament pocs els joves que prenen drogues il·legals. De fet, n'hi ha molts més que no en prenen que no pas que sí. Fins i tot en el cas del cannabis, són molts menys els que en consumeixen de manera regular que els que ho fan de manera experimental o esporàdica. Pel que fa al tabac i l'alcohol, certament, hi ha molta gent que en pren, i força joves en fan consums abusius. Així i tot, també són molts els qui no fumen i/o no beuen alcohol, o que, si en beuen, ho fan de manera moderada i responsable. En general, hi ha una tendència a creure que hi ha més gent consumidora de drogues de la que realment en pren.

ACTIVITAT 2 : La Glòria, a judici

Objectius

- ✓ Afavorir la identificació de les situacions de pressió de grup per consumir drogues.
- ✓ Augmentar la consciència de l'existència de condicionants externs sobre la conducta.
- ✓ Promoure el respecte per a les opcions de no consum que facin les persones.

Material

- ✓ Targetes amb orientacions per als personatges que representen el paper de fiscal i d'advocat defensor. No és necessari si s'opta per l'opció de debat sense representació de la situació.

Duració de l'activitat

60-75 minuts.

Desenvolupament

Es proposa una situació hipotètica en què una noia és jutjada per haver provocat un aldarull en un local després d'haver consumit drogues. A partir de la història que es presenta a continuació, es pot treballar amb el grup de dues maneres: a) fent un *role-playing* (dramatització) del judici, o b) fent un debat sobre la responsabilitat dels fets.

La història:

La Glòria estudia 4rt d'ESO. Tot i que algun cop ha pres alcohol i també ha provat el cannabis, no pren drogues regularment, d'una banda, perquè els caps de setmana li agrada anar a fer camins amb la seva *mountain-bike*, o sigui que s'ha de llevar d'hora i estar en forma; de l'altra, perquè les drogues costen diners i a ella no li'n sobren.

En Xavi i l'Olga són companys de classe i amics de la Glòria. En Xavi i l'Olga s'agraden i tothom pensa que fan bona parella. Tenen moltes coses en comú. Per exemple, els agrada anar de marxa, prendre copes i compartir un porro sempre que s'escau.

En Fito és cosí de l'Olga i amic de tots tres... bé, de fet, li agradaria ser quelcom més que amic de la Glòria. En Fito és molt marxós, no es perd una festa i aguanta fins al matí sense parar de ballar.

Avui la Glòria fa 16 anys. En Xavi i l'Olga li han comprat un regal. És una pedra d'haixix, i li acaben de donar...

- Glòria: — *Home... gràcies... però... si jo no fumo!*
Olga: — *Vaja que no! Et vaig veure a la festa del Nico...*
Glòria: — *Només ho vaig provar. Per veure com era.*
Xavi: — *Sí, sí...*
Glòria: — *Ei! Que és veritat. A més, ni em va agradar*
Xavi: — *Vinga! Com que no et va agradar...?*

Glòria: — *Doncs no, ho vaig trobar encara pitjor que el tabac. I em va fer tossir molt més encara.*
Olga: — *I el "colocón" què? Eh?*
Glòria: — *No sé, no vaig notar res especial... Potser una mica atordida... Pel fum, suposo.*
Xavi: — *Això és que no ho vas fer bé.. S'ha de fumar com cal. Mira, ens en fem un i ja veuràs...*

En Xavi fa un porro i li passa a la Glòria perquè el comenci. Ella s'hauria estimat més passar de fumar, però... era un regal dels seus amics. Ells són així, va pensar... Com els podia dir que no! Després, van anar al seu bar preferit. Allí, la Glòria els va convidar a uns "xupitos". Ella no veia gaire clar això de barrejar substàncies..., però el seus amics la van convèncer

Xavi: — *Vinga dona! Que no passa res. No veus que tothom ho fa?*

Per seguir la festa, van anar a un club a ballar. Allà es van trobar amb en Fito, que també esperava la Glòria amb un regal:

Fito: — *Té, l'he guardada per a tu.*
Glòria: — *Què...? Una pastil!*
Fito: — *Sí, jo ja n'he pres. M'agradaria compartir el rotllo amb tu, saps?*
Glòria: — *Sí, bé... és que jo... crec que ja vaig prou posada. M'he fumats un porro i m'he pres uns "xupitos" amb l'Olga i en Xavi.*
Fito: — *Això és diferent, no té res a veure... Serà una nit molt especial... Va...*

A la Glòria el que de debò li semblava especial era en Fito. Així que... es va prendre la pastilla.

Al cap d'una hora va començar a comportar-se d'una manera molt desinhibida, fent abraçades i petons als seus amics, i a tothom que se li posés davant. Es va anar posant molt pesada, fins el punt de molestar la gent. De sobte, va començar a enrotllar-se amb un noi que no coneixia de res, en mig de la pista. Això va molestar força en Fito, que es va apropar i la va insultar. La Glòria, que definitivament va perdre els papers, va empenyar i escridassar tots dos i la gent que hi havia al voltant, fins que l'encarregat del local va agafar-la pel braç per endur-se-la fora.

Mentre anaven cap a la porta, la Glòria anava donant cops a tort i a dret i va trencar uns quants gots de les taules. Amb un d'ells es va tallar una noia que no tenia res a veure amb tot plegat. Finalment, l'encarregat va treure-la fora i va trucar la policia, que se l'endugué a comissaria.

Opció A) Role-playing (dramatització del judici)

El monitor llegeix el cas anterior i demana voluntaris per representar la situació. El paper de jutge queda reservat per al monitor, la qual cosa li permetrà moderar i controlar l'exercici, donant i retirant la paraula a la resta de personatges. Papers que cal assignar i representar:

- ✓ Jutge (el monitor).
- ✓ Advocat defensor.
- ✓ Fiscal o advocat de l'acusació.
- ✓ Testimonis:
 - El propietari del bar.
 - L'encarregat i el propietari del club.
 - La noia ferida. La policia.
 - El noi amb qui es va enrotllar la Glòria en mig de la pista.
- ✓ Els amics de la Glòria: en Xavi, l'Olga i en Fito.
- ✓ La resta del grup fa el paper de jurat popular.

A continuació, el monitor dona una targeta al fiscal i una altra a l'advocat defensor, amb orientacions sobre el paper que han de representar, i els demana que les llegeixin.

ORIENTACIONS PER AL FISCAL

El ministeri fiscal considera l'acusada culpable dels fets, amb resultat de lesions a persones i danys materials, atès que és tracta d'una persona en plenes facultats per pensar i obrar lliurement. A més de la sanció corresponent per aquests fets, sol·licita que se li imposi una sanció addicional per haver consumit drogues o substàncies estupefaents en públic.

ORIENTACIONS PER A L'ADVOCAT DEFENSOR

L'advocat basa la seva defensa en el fet que l'acusada és innocent perquè actuava sota els efectes de l'alcohol i altres drogues, les quals li van facilitar i induir a consumir contra la seva voluntat altres persones (els seus amics). Aquestes persones són, doncs, els veritables culpables. A més, responsabilitza el propietari del bar on li van servir alcohol essent ella menor d'edat, i el propietari del club per no haver evitat que hi hagués drogues al seu local.

Després, es desenvolupa el judici d'acord amb l'esquema següent:

1. El jutge demana al fiscal que es pronuncii, de manera raonada (amb arguments), sobre la culpabilitat o no de la imputada.
2. El jutge demana a l'advocat defensor que plantegi la defensa.
3. El jutge demana a l'acusada que exposi la seva versió dels fets.
4. El jutge demana la intervenció dels testimonis que aporten la fiscalia i la defensa.
5. El jutge demana al jurat popular que debati (el monitor ha de deixar temps suficient i moderar el debat) i que emeti un veredict de culpabilitat o innocència per a la Glòria.

Opció B) Debat en grup

Després de llegir la situació exposada més amunt (la història), el monitor obre un discussió en grup. Per endegar la discussió, pot fer preguntes com ara les següents:

- ✓ La Glòria, és culpable del que ha passat (noia ferida, trencadissa de gots, etc.)?
- ✓ I els seus amics, en Fito, en Xavi i l'Olga?
- ✓ Hi ha altres culpables? Qui?
- ✓ Cal tenir en compte l'edat de la Glòria en la imputació de la culpabilitat?
- ✓ Podia haver actuat d'una altra manera, la Glòria? Com?
- ✓ Com hauria actuat cadascú en cas de ser la Glòria?
- ✓ I si haguessin estat ells i elles un dels seus amics?
- ✓ Qui és responsable de què en aquest cas?

Durant la discussió, el monitor farà bé de tenir en compte les consideracions següents:

- ✓ Barrejar substàncies (per exemple, cannabis, alcohol i pastilles) augmenta els riscos associats al consum de cada substància per separat. A més, quan es prenen pastilles, el consumidor sap què vol comprar, però no què li venen. Pel seu aspecte no es pot saber quina/es substància/es conté realment, ni tampoc en quina quantitat.

- ✓ Consumir drogues (sobretot les il·legals) és menys freqüent del que molta gent pensa. La major part de la gent (inclosos els joves) no en prenen.
- ✓ Cadascú ha de prendre les seves pròpies decisions, com ara, si vol consumir drogues o no, i, si en vol consumir, quina substància, en quin moment, en quin lloc, en quina quantitat, etc.
- ✓ És important identificar els elements externs que ens poden estar influenciant quan hem de prendre una decisió. Això ens pot ajudar a fer allò que nosaltres volem.
- ✓ Hi ha persones que prenen drogues o que en prenen més del que voldrien, perquè pensen que els seus amics no els apreciaran tant si no en prenen. L'amistat, però, implica el respecte mutu i l'acceptació de l'altre tal com és, sense forçar l'altra persona a fer allò que no vol fer.

+ AZAGRA
REVUELTA

ACTIVITAT 3 : Houston, tenim un problema!

Objectius

- ✓ Analitzar alternatives a les relacions sexuals amb penetració quan no és possible protegir-se adequadament del risc d'un embaràs no desitjat o del contagi d'una malaltia de transmissió sexual.
- ✓ Afavorir que els participants escullin mantenir relacions sexuals sense penetració en les situacions en què no és viable mantenir relacions amb penetració amb garanties raonables de protecció.

Material

- ✓ Targetes amb la descripció del problema (una per a cada subgrup en què es divideixi el grup).
- ✓ Pot ser útil disposar d'una pissarra i de material per escriure, si bé no és imprescindible.

Duració de l'activitat

30-45 minuts.

Desenvolupament

1. Formar grups de 4-5 persones i donar a cadascuna una fitxa amb el problema i les preguntes. Cada grup nomena un secretari (que aixecarà acta de les conclusions del grup) i un portaveu (que les comunicarà a la resta de participants). Deixar 15-20 minuts perquè cada grup comentí la situació i respongui les preguntes.

HOUSTON, TENIM UN PROBLEMA!

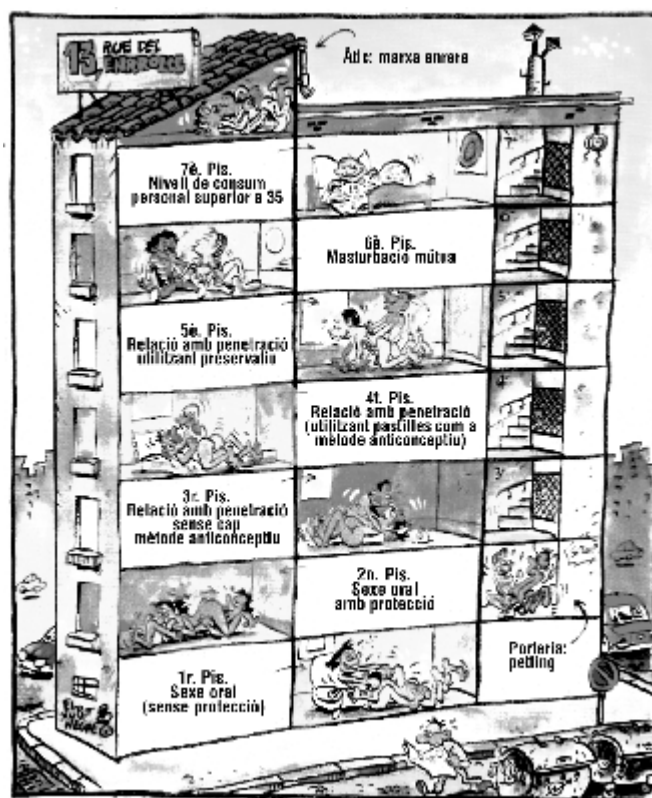
La Núria i el Carles tenen 16 anys i són companys de curs. Fa temps que s'agraden. Ara, han coincidit en el viatge de fi de curs. Tots dos esperen que això els permeti gaudir de moments i espais d'intimitat.

Avui, aprofitant que els seus companys i companyes s'han quedat a la discoteca, la Núria i el Carles han tornat a l'hotel, i ara estan sols en una habitació. Dels petons i les abraçades han passat a les carícies i, a poc a poc, s'han anat despullant. Tant en Carles com la Núria tenen moltes ganes de tenir relacions sexuals, però... s'acaben d'adonar que cap dels dos té un preservatiu, i ara és massa tard per sortir a comprar-ne. A més, els companys no hi són, i per tant, no els en poden demanar.

- ✓ Si estiguéssiu en el lloc del Carles o la Núria, què faríeu? Què proposaríeu? Per què?
- ✓ Quins avantatges us comportaria fer el que penseu que faríeu?
- ✓ I, quins inconvenients us podria comportar?
- ✓ Us sembla que hi podríeu trobar problemes o dificultats per fer el que us heu plantejat?
- ✓ I la parella, com penseu que podria reaccionar als vostres suggeriments?
- ✓ I si reaccionés de manera diferent... què faríeu?

2. Després, cada portaveu exposa les respostes del seu grup a tots els participants. El monitor pot anotar en una pissarra els punts més significatius de les respostes de cada grup.
3. Un cop hagin parlat tots els portaveus, obrir una discussió amb tots els participants per mirar de resoldre les discrepàncies que hagin pogut sorgir.

El monitor ha de tenir en compte que aquesta activitat pretén afavorir que en situacions com la plantejada, els joves, més que deixar la relació per a una altra ocasió, escullin mantenir relacions sense penetració (*petting*) com a opció sensata i plaent per a ambdós membres de la parella. Sens dubte, ajornar la relació seria una conducta frustrant, a banda de poc probable. A més, donaria base a la idea que les relacions sexuals han de comportar sempre penetració per ser satisfactòries. Evidentment, tampoc és qüestió de sortir a buscar preservatius desesperadament, ni de fer servir mètodes poc segurs i/o que no protegeixin dels diferents riscos implicats (embaràs, sida i altres MTS), com ara "la marxa enrere" o altres.

ACTIVITAT 4 : L'embaràs de la Maite

Objectius

- ✓ Augmentar el grau de conscienciació dels participants sobre les conseqüències que poden derivar-se de no adoptar mesures adequades de protecció en les relacions sexuals.
- ✓ Afavorir l'adopció de mesures de protecció i d'anticoncepció en les relacions sexuals.

Material

- ✓ Fitxes amb la descripció dels personatges i del seu rol.

Duració de l'activitat

60-90 minuts.

Desenvolupament

Aquesta activitat consta de dues parts. En la primera, els membres del grup participen en un joc de rol sobre l'embaràs d'una noia de 16 anys. Això els aporta múltiples elements per al debat i l'intercanvi d'opinions durant el col·loqui posterior, que constitueix la segona part de l'activitat.

Primera part: Joc de rol

Distribuir els participants en 7 grups. Procurar que en cada grup hi siguin representats ambdós sexes. Ara per ara, no donar més pistes als participants... Explicar-los, però, la situació de partida:

La Maite, una noia de 16 anys, s'acaba de fer la prova de l'embaràs i li ha donat positiu. Ara ha de decidir què farà, i argumentar el perquè de la decisió.

Assignar a cada grup un dels set personatges que es descriuen més endavant. Cada grup ha d'assumir, com una sola persona, el paper assignat. Per fer més fàcil la tasca, el monitor donarà a cada grup una fitxa (com les que hi ha al final de l'activitat) descriptiva del perfil del seu personatge. Per mantenir l'interès del joc, els grups no han de conèixer el contingut de les fitxes dels altres. Així doncs, el monitor ha d'evitar que s'intercanviïn informació sobre les fitxes.

Fet això, els participants tenen 20 minuts per decidir quin consell donarà el seu personatge a la Maite (si estan a favor o no que tiri endavant l'embaràs). A més, han d'avaluar el seu consell amb 5 arguments. La Maite també valorarà què vol fer i ho haurà de justificar amb cinc arguments.

Un cop s'hagi acabat el temps, un portaveu de cada grup llegirà el text de la seva fitxa per tal de presentar el seu personatge a la resta de participants. Tot seguit, expressarà la recomanació que fa el seu personatge, i explicarà els cinc arguments que la fonamenten.

Per tal d'ajudar a expressar les emocions i els sentiments dels personatges en una situació com la plantejada, el monitor pot fer preguntes com ara les següents: Maite, com t'has sentit quan has escoltat el que t'ha dit en Jaume? Jaume, com t'has sentit mentre li deies això a la Maite? I els pares de la Maite, com us sentiu?

Segona part: Col·loqui

Acabar l'activitat fent un col·loqui sobre la manera com un embaràs no desitjat pot, entre altres coses, modificar els plans de vida d'una persona.

Alhora, és important parlar sobre què cal fer per evitar arribar a aquesta situació, sobre la responsabilitat de cadascú en aquests casos, sobre què podien haver fet els personatges i no van fer, sobre per què deu ser que no ho van fer, etc.

Els personatges...

- ✓ LA MAITE, 16 ANYS
Li ha donat positiu el test d'embaràs. Té dubtes sobre si vol avortar o no. D'una banda, li agradaria tenir el fill, però de l'altra veu que això faria molt difícil poder seguir estudiant.
- ✓ EN JAUME, 17 ANYS
Ha tingut ocasionalment relacions sexuals amb la Maite i és el pare del fill que aquesta espera. No acaba de veure clar la idea de comprometre's amb la Maite, ja que només ha estat una relació puntual. Dubta sobre què hauria de fer.
- ✓ EN SALVADOR, 16 ANYS
És el millor amic del Jaume. Segons ell, la Maite hauria d'avortar i així s'acabava el problema.
- ✓ LA VANESSA, 16 ANYS
És la millor amiga de la Maite. Ella vol estudiar i li agradaria poder-ho fer amb la Vanessa. D'una banda, veu el problema, i de l'altra li fa una mica d'enveja l'embaràs de la seva amiga.
- ✓ ELS PARES DE LA MAITE, 45 I 43 ANYS
Són persones un pèl conservadores, encara que no excessivament rígides ni intransigents; creients, però "no practicants". Els preocupa força pensar com reaccionaran la família i els amics quan ho sàpiguen. Tot i que pensen que el millor per a la Maite seria avortar, això va en contra de les seves conviccions personals.
- ✓ ELS PARES DEL SALVADOR, 47 I 42 ANYS
Pensen que ha estat mala sort, i no voldrien veure com el seu fill es compromet amb una noia només perquè aquesta ha quedat embarassada. Alhora, però, entenen que el seu fill també és responsable de la situació.
- ✓ L'ALFONS, EL TUTOR DE LA MAITE A L'INSTITUT
Veu la Maite com una estudiant molt capaç de fer moltes coses, i no voldria que deixés els estudis. Els pares li demanaran l'opinió.

ANNEX 1 – Algunes tècniques de treball en grup

Phillips 6/6

És una tècnica adequada per treure conclusions sobre qüestions concretes. Cal un grup prou gran per poder formar diversos grups de 6 persones cadascun. Cada grup designa un moderador i un secretari. A continuació, els grups debaten durant 6 minuts sobre una qüestió ben delimitada. Tot seguit, el secretari de cada grup (que haurà pres nota de les opinions expressades) exposa a la resta de participants les conclusions del seu grup, que el monitor anotarà en una pissarra. Després, a partir de les conclusions dels diferents grups, se n'extraurà, entre tots, una de general per al conjunt de participants.

Cal tenir en compte que:

- ✓ Es pot augmentar uns minuts el temps de discussió, si està essent molt intensa.
- ✓ Cal considerar totes les opinions, malgrat que puguin semblar poc importants.
- ✓ El que es busca amb aquesta tècnica és: participació, comunicació i diversitat; no pas trobar “la solució” a la qüestió plantejada.

Pluja d'idees

Consisteix a estimular els membres d'un grup a exposar d'una manera àgil i breu (“en dues paraules”) les seves idees sobre una qüestió determinada. Mentrestant, el monitor les anirà anotant en una pissarra. Un cop la major part dels membres del grup han fet aportacions i es disposa d'una llista d'idees prou llarga, es comenten i s'analitzen en grup una a una, atenent la seva originalitat, realisme, aplicabilitat i eficàcia. D'aquesta manera, es van descartant les idees que es consideren menys vàlides, fins seleccionar la idea més adequada. En ocasions, però, pot haver-hi més d'una idea vàlida.

Cal tenir en compte que la primera fase d'aquesta tècnica consisteix a produir el major nombre possible d'idees, sense importar que algunes puguin ser inadequades o un tant absurdes. Això ja s'analitzarà en la segona fase. Per aquest motiu, i tenint en compte que la crítica inhibeix la creativitat, cal instar els participants a evitar qualsevol expressió crítica (o autocrítica) durant la fase de producció d'idees.

Mètode de casos

És una tècnica per afavorir l'anàlisi d'un problema i la presa de decisions. Es comença llegint una situació (el cas) i donant uns minuts per reflexionar-hi individualment. Després, els participants formen grups petits per analitzar-la. Per exemple: Quins elements hi ha a la situació? Quin és el problema que es planteja?, etc. A partir d'aquesta anàlisi, miren de trobar una solució o una resposta adient a la situació, que després es compartirà amb la resta de participants.

Discussió en PANNELL

Bàsicament consisteix a demanar a un grup de persones que tenen opinions diferents sobre un tema determinat que defensin la seva postura davant la resta del grup. Després el grup haurà de manifestar-se i posicionar-se en relació al tema. Lògicament, les opinions dels membres del pannel no sols han de ser diferents entre si, sinó també informades. És a dir, han de ser "experts" o "conexedors" del tema. Per exemple, perquè han buscat prèviament informació sobre el tema.

Aquesta tècnica afavoreix l'intercanvi d'idees i pot contribuir a promoure la tolerància i l'acceptació de plantejaments alternatius, atès que promou l'expressió i la consideració de punts de vista diferents sobre un tema.

Role-playing o assaig de conducta

Consisteix en representar situacions problemàtiques de la vida real, per tal d'ajudar a adquirir o millorar les habilitats que fan falta per afrontar-les d'una manera adequada. Per exemple, fer front a l'ofertament d'una droga que no volem prendre. El *role-playing* també pot ser útil per ajudar a posar-se en el lloc de l'altre i comprendre les diferents maneres de veure i experimentar les coses.

A l'hora de fer un *role-playing*, cal començar fent una descripció detallada de la situació que es vol treballar. Després s'assignen als participants els papers dels personatges que intervenen en la situació. És important que tant els "actors" com els "espectadors" adoptin una actitud col·laboradora i mirin d'ubicar-se mentalment en una hipotètica situació real. El membres del grup que no intervenen en la representació participen en l'activitat valorant les conductes que han representat els seus companys i fent suggeriments per ajudar a millorar l'execució.

ANNEX 2 – Glossari de conceptes sobre drogues

Droga: Substància que és capaç de modificar el comportament (percepció, vivències, estat d'ànim, etc.) de les persones i que és susceptible de causar dependència si es consumeix repetidament. Totes les drogues poden produir dependència.

Dependència / Drogodependència: Pèrdua de la llibertat de decisió en relació a una cosa. Es pot donar en molts àmbits, com ara en el de la relació amb altres persones. Quan es refereix a les drogues, parlem de drogodependència, i implica la pèrdua (relativa) de la llibertat de decisió de prendre una droga o no. També comporta l'establiment d'una determinada relació entre una persona (consumidor) i una substància, que provoca un impuls molt fort per aconseguir-la i consumir-la.

Dependència psíquica: Disminució de la capacitat de control sobre el consum d'una droga (arran del consum regular), que s'acompanya d'un impuls molt fort a seguir-la consumint, malgrat que això causi problemes a la persona o l'exposi a riscos. El seu desenvolupament en una persona té forma de procés. El consum de la droga va adquirint prioritat sobre altres coses que abans eren importants per a la persona. Així, es pot passar d'acompanyar la diversió (sortir de nit, estar amb els amics, ballar, etc.) amb el consum d'una droga a necessitar consumir-la per divertir-se.

Dependència física: També s'anomena addicció. És l'adaptació de l'organisme a una droga, que pot aparèixer després d'un període de consum continuat, i fa que es presentin una sèrie de molèsties físiques en deixar de consumir-la (al cap d'unes hores). Aquestes molèsties desapareixen en tornar a consumir la substància. Això fa que la persona necessiti prendre-la periòdicament per tal d'evitar aquests efectes. Malgrat que totes les drogues poden provocar dependència, no totes provoquen dependència física.

Síndrome d'abstinència: Conjunt de símptomes que apareixen quan, havent desenvolupant dependència física, s'interromp el consum de la droga (o fa estona que no se'n pren). En l'argot dels consumidors es coneix com a "mono". És diferent per a cada substància, si bé no totes la poden provocar.

Tolerància: Adaptació de l'organisme al consum habitual d'una droga, que es manifesta per la necessitat d'augmentar la quantitat consumida per tal d'obtenir els mateixos efectes que abans s'obtenien amb dosis més petites. Dit d'una altra manera, és la disminució en el temps dels efectes d'una droga després de prendre'n una mateixa dosi. Molts consumidors ho interpreten com una expressió de fortalesa personal (tenir aguant a una droga), però en realitat no és sinó l'expressió d'una resposta defensiva de l'organisme i, per tant, un signe d'alerta.

Consum problemàtic: Consum de drogues de tal manera que augmenta de manera perceptible el risc de conseqüències físiques, psicològiques o socials greus i adverses. Inclou la dependència, però també les pautes de consum no dependent que poden dur al consumidor a buscar ajut o que s'associen amb una major mortalitat o morbiditat, com ara sobredosi, malalties, reaccions adverses, accidents, etc.

ANNEX 3 – Consideracions sobre sexualitat per a educadors

En parlar de sexualitat en relació als adolescents i als joves, sovint pensem en termes de risc. Per sort, això no sempre es correspon amb la realitat; quan és així, ho és més aviat per una manca de formació adequada que no pas per una irresponsabilitat o desinterès per part dels joves.

L'educació de l'afectivitat i la sexualitat és, encara avui, una assignatura pendent. Per molt que es pensi que "els joves d'avui dia ja ho saben tot sobre el sexe", això està lluny de ser veritat. Quan no s'ha pogut accedir a una educació afectiva i sexual adequada, ni a casa ni a l'escola, el més probable és que la informació de què es disposi contingui errors notables i nombrosos prejudicis. Una mostra d'això és que, a principis del segle XXI, cada any, més de 2.500 noies menors de 19 anys es queden embarassades a Catalunya. De tots aquests embarassos, el 60% acaba en un avortament. Tant si el resultat final és aquest o no, comporta sempre un cost emocional, personal i familiar molt notable.

Per tant, és urgent una revisió del nivell d'informació de què disposen els adolescents i els joves, així com de les actituds sobre determinades qüestions, com ara l'ús del preservatiu. Aquest, sovint és vist com quelcom poc romàntic o que talla la relació, quan, de fet, s'hauria de veure com una mesura gràcies a la qual es poden tenir relacions sexuals minimitzant determinats riscos.

En aquest sentit, les activitats que proposa aquesta guia es plantegen un triple objectiu: 1. Afavorir que els adolescents i joves parlin de sexualitat (i d'altres *conductes de risc*: consum de drogues i conducció). 2. Que contrastin els coneixements que tenen, i 3. Que adoptin una actitud oberta a plantejaments que els poden ajudar a evitar problemes. Tot això per mitjà del treball en grup, del diàleg, del debat i, per què no, del joc.

En definitiva, facilitar la reflexió i ajudar que cada persona pugui prendre lliurement decisions sobre la seva conducta (sexual i no sexual), partint d'una informació adequada, sense prejudicis, i respectuosa i tolerant amb les diferències.

ANNEX 4 – Glossari de conceptes sobre sexualitat i MTS

Sexe: Conjunt de característiques biològiques que ens defineixen com a mascles o femelles.

Gènere: Suma de valors, actituds, rols, pràctiques o característiques culturals basats en el sexe. Té a veure amb com una cultura associa valors i comportaments diferents als homes i les dones.

Sexualitat: Fa referència a la manera com una persona es percep a ella mateixa i com es relaciona amb els altres, en funció del seu sexe. Té a veure amb la pròpia identitat com a home o dona, amb l'orientació sexual, amb l'erotisme i amb la vinculació afectiva.

Orientació sexual: Fa referència a la preferència d'una persona per relacionar-se eròticament amb persones del mateix sexe o de diferent sexe. L'orientació sexual: heterosexual, homosexual o bisexual, es manifesta en forma de pensaments, fantasies, comportaments i desitjos.

Relacions sexuals de baix risc: Pràctiques i comportaments sexuals que redueixen els riscos associats a la pràctica sexual, com ara el risc de tenir un embaràs no desitjat o de contagi d'una infecció de transmissió sexual.

Comportament sexual responsable: Té a veure amb la capacitat per relacionar-se sexualment amb altres persones, amb criteris d'honestedat, sinceritat, respecte, consentiment i preocupació pel plaer propi i de l'altre.

Malalties de transmissió sexual (MTS): Malalties que es poden transmetre mitjançant les relacions sexuals. Les vies principals de transmissió són les mucoses de la boca, dels òrgans sexuals i de l'anus. N'hi ha que no presenten gairebé símptomes, inicialment. Algunes poden ser molt perilloses i, si no es tracten, causar des d'infertilitat fins a la mort.

Candidiasi: MTS produïda pel fong *Candida albicans*.

Clamídia: MTS produïda pel bacteri responsable del tracoma.

Condilomes: MTS produïda pel virus del condiloma humà.

Gonorrea: MTS produïda pel bacteri *Neisseria gonorrhoeae*.

Hepatitis: Inflamació del fetge produïda per la infecció per un virus. La classe específica de virus determina que es tracti d'una hepatitis A, B, C, etc. (algunes són molt greus, d'altres, menys). Una de les vies de transmissió és mitjançant les relacions sexuals. Aleshores, és tracta d'una MTS.

Herpes genital: MTS produïda pel virus de l'herpes simple.

Pediculosi genital: MTS consistent en la infestació per una mena de pols, les lladelles.

Sífilis: MTS produïda pel bacteri *Treponema pallidum*.

VIH/Sida: Infecció produïda pel virus de la immunodeficiència humana. Una de les vies de transmissió és a través de les relacions sexuals no protegides. Per tant, sovint és una MTS.

ANNEX 5 – On trobar més informació?

A Internet hi ha força informació sobre drogues i sexualitat. Com passa amb altres temes, el problema no és trobar informació a Internet, sinó seleccionar la més adequada. Per això, és bo fer un recorregut per la xarxa, *linkant* i contrastant la informació de diferents webs. Per ajudar en aquesta tasca, suggerim unes quantes pàgines solvents:

Sobre drogues (i algunes, també, sobre sida)

- ✓ **www.drugabuse.gov**
Web del National Institute on Drug Abuse (EUA). Informació molt abundant en anglès i també (però menys) en castellà.
- ✓ **www.emcdda.org**
Web de l'Observatori Europeu de les Drogues i les Toxicomanies.
- ✓ **www.gencat.net/sanitat**
Web del Departament de Sanitat i Seguretat Social. S'hi pot trobar informació sobre alcohol i drogues, sida i MTS.
- ✓ **www.ieanet.com**
Web del Instituto para el Estudio de las Adicciones. Informació per a professionals i població general. Seccions específiques per a joves, pares i professors. Informació sobre drogues i també sobre sida.
- ✓ **www.sindrogas.es**
Web d'informació sobre drogues del Plan Nacional sobre Drogas. Permet baixar en format PDF la guia *Drogas, + Información - Riesgos*.
- ✓ **www.ub.es/siae/drogues**
Web del programa *Agafa et teu punt!* (PDS, UB, Ajuntament de Barcelona). Inclou un servei de consulta i una calculadora de l'índex d'alcoholèmia.

Sobre sexualitat, sida i altres MTS

- ✓ **www.aegis.com**
Web del Aids Education Global Information System. Conté informació en castellà.
- ✓ **www.caps.usfc.edu/espaniol.index.html**
Web del Center for Aids Prevention Studies de la Universitat de Califòrnia de San Francisco. Informació en castellà.
- ✓ **www.goaskalice.columbia.edu**
Pàgina web d'informació sexual de la Universitat de Columbia (EUA). En anglès.
- ✓ **www.interactua.net**
Web de l'associació Actua. Informació abundant sobre sida.
- ✓ **www.intercom.es/sidastud**
Web de l'associació Sida-Studi. Documentació i informació.
- ✓ **www.msc.es/sida**
Pàgina web sobre sida del Ministerio de Sanidad y Consumo.

ANNEX 6 - Miniatures dels plafons de l'exposició

00

EL PERA ET
AN UNAM DILLÀ DE
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

BON VIATGE!

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

01

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

02

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

ACTIVITAT	ESPAI	PERIODE
ACTIVITAT 1	ESPAI 1	PERIODE 1
ACTIVITAT 2	ESPAI 2	PERIODE 2
ACTIVITAT 3	ESPAI 3	PERIODE 3
ACTIVITAT 4	ESPAI 4	PERIODE 4
ACTIVITAT 5	ESPAI 5	PERIODE 5
ACTIVITAT 6	ESPAI 6	PERIODE 6
ACTIVITAT 7	ESPAI 7	PERIODE 7
ACTIVITAT 8	ESPAI 8	PERIODE 8
ACTIVITAT 9	ESPAI 9	PERIODE 9
ACTIVITAT 10	ESPAI 10	PERIODE 10

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

03

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

04

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

RULETA

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

05

EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA

DISCOTEC

**EL PERA ET A TORRA
SERRAVIDESA MONTANA DESSUS
SERRAVIDESA AVÉ A TORRA
SERRAVIDESA**

IMATGE: G. VILA, D. G. VILA, I. G. VILA, J. G. VILA, M. G. VILA, N. G. VILA, O. G. VILA, P. G. VILA, Q. G. VILA, R. G. VILA, S. G. VILA, T. G. VILA, U. G. VILA, V. G. VILA, W. G. VILA, X. G. VILA, Y. G. VILA, Z. G. VILA

06

AVÉSTA LA PÍDIA DEL MITJ PATRIAL LOCAL DEL 1911
 AQUESTA PÍDIA ES VA FER A PARTIR D'UNA Llista DE NOMS DE
 PERSONES QUE VIVIA EN AQUEL MOMENT I QUE HAVIEN
 APARTENUT A LA PÍDIA LOCAL DEL 1911

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: PÍDIA LOCAL DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: PÍDIA LOCAL DEL 1911
 AT. TÍTOL: PÍDIA LOCAL DEL 1911

07

QUÈ ES EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911?
 QUÈ ES EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911?
 QUÈ ES EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911?
 QUÈ ES EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911?

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 AT. TÍTOL: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

08

EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 AT. TÍTOL: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

09

EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 AT. TÍTOL: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

10

EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 AT. TÍTOL: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

11

EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 EL MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

• Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines
 • Pídia original: 2000 pàgines
 • Pídia actual: 2000 pàgines

DESCRIPCIÓ: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 PREU: 7 €
 PLS. BARRIO: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911
 AT. TÍTOL: MÓN DE LA MÚSICA DEL 1911

Una idea original de:

Adaptada per:

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social
**Direcció General de
Drogodependències i Sida**

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut